Viite
Hallintovaliokunta tiistai 11.05.2021 klo 13.00 / U 21/2021 vp

Asia
OSA; U 21/2021 vp; Seulontaan liittyvän tietojärjestelmäpääsyn edellytykset

Ehdotettu kolmansien maiden kansalaisten ulkorajoilla tapahtuva seulonta edellyttäisi tarvittavaa tietojärjestelmäpääsyä henkilön turvallisuustarkastuksen tekemiseksi ja henkilöllisyyden selvittämiseksi. Komission esittämät muutokset ovat välttämättömiä seulonnan toteuttamiseksi aiotulla tavalla. Eriävästä oikeusperustasta johtuen komissio joitui antamaan erillisen asetusehdotuksen tietojärjestelmäpääsyn edellytyksistä oikeudellista ja poliisiyhteistyötä koskevien tietojärjestelmien osalta. Osana seulontaa suoritettavien turvallisuustarkastusten olisi oltava vähintään saman tasoisia kuin tarkastukset, joita kohdistetaan niihin kolmansien maiden kansalaisiin, jotka hakevat etukäteen lupaa tulla unionin alueelle lyhytaikaista oleskelua varten, riippumatta siitä, kuuluvatko he viisumivelvollisuuden piiriin vai eivät. Ehdotetut muutokset ovat oleellisia myös seulontamenettelyn aikaisen henkilöllisuuden selvittämisen näkökulmasta.

Komissio antoi 2.3.2021 kolmansien maiden kansalaisten seulontaan liittyen täydentävän asetusehdotuksen (KOM(2021) 96 lopullinen) seulonnan edellyttämän tietojärjestelmäpääsyn muutossäännösten osalta.

Osana komission 23.9.2020 antamaa seulonta-asetusta säädellään tietojärjestelmäpääsystä, joka liittyy oikeusperustaltaan Schengenin kehittämiseen. Koska seulonnan aikana tehtävien henkilöllisyyden selvittämiseksi ja turvallisuustarkastuksen tekemiseksi on tarpeellista päästä sellaisiin tietojärjestelmiin, jotka eivät oikeusperustaltaan kuulu Schengenin kehittämisen piiriin, on tästä kokonaisuudesta tarpeen säännellä erillisellä asetuksella.

Vastaavista tietojärjestelmäpääsyyn liittyvistä edellytyksistä on säännelty myös aiemmin EU-tasolla, kun eurooppalaisen matkustustieto- ja lupajärjestelmän (ETIAS) toimeenpanemiseksi oli tarpeellista säätää vastaavista pääsyn edellytyksistä ECRIS-TCN:n ja tietojärjestelmien yhteentoimivuuden osalta.

Komission esittämät muutokset ovat välttämättömiä seulonnan tapahtuakseen aiotulla tavalla. Jotta seulonnan edellyttämä tietojärjestelmäpääsy mahdollistettaisi, tulee kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden tuomioita koskevia tietoja koskevan keskitetyn järjestelmän (ECRIS-TCN) perustamisesta annettua asetusta (EU) 2019/816 muuttaa, jotta sen soveltamisalasta ja käyttötarkoituksesta voidaan säätää ehdotettua seulonta-asetusta silmällä pitäen. Lisäksi kolmannen maan kansalaisen henkilöllisyyden selvittämiseksi tulisi seulonnan aikana olla tietojärjestelmien yhteentoimivuuden mahdollistama pääsy asetuksella (EU) 2019/818 perustetun yhteisen henkilöllisyystietovarannon (CIR) tietoihin.

Komission asetusehdotuksella täsmennettäisiin edellytykset pääsylle ECRIS-TCN-järjestelmässä oleviin kolmansien maiden kansalaisia koskeviin tietoihin seulontamenettelyn aikana tehtävään

turvallisuustarkastukseen liittyen. Komission ehdotuksella täydennettäisiin myös asetuksen (EU) 2019/818 mukaisen CIR:iin kohdistuviin hakuihin liittyvää sääntelyä. Tietojärjestelmien yhteentoimivuuden avulla CIR:sta voitaisi helpommin hakea määrätyissä tietojärjestelmissä oleva tieto kolmannen maan kansalaisesta hänen henkilöllisyytensä selvittämiseksi.

Osana seulontaa suoritettavien turvallisuustarkastusten olisi oltava vähintään saman tasoisia kuin tarkastukset, joita kohdistetaan niihin kolmansien maiden kansalaisiin, jotka hakevat etukäteen lupaa tulla unionin alueelle lyhytaikaista oleskelua varten, riippumatta siitä, kuuluvatko he viisumivelvollisuuden piiriin vai eivät. Ehdotetut muutokset ovat oleellisia myös seulontamenettelyn aikaisen henkilöllisyyden selvittämisen näkökulmasta.

Valtioneuvosto tukee komission esitystä muuttaa asetusta (EU) 2019/816 lisäämällä siihen säännökset, joiden nojalla kansallisesti nimetyt viranomaiset voisivat seulonnan yhteydessä saada seulonnan turvallisuustarkastuksen edellyttämät tiedot ECRIS-TCN-järjestelmästä. Niin ikään valtioneuvosto tukee komission esitystä muuttaa asetusta (EU) 2019/818 lisäämällä siihen säännökset, joiden nojalla kansallisesti nimetyt viranomaiset voisivat seulonnan yhteydessä hakea yhteiseen henkilöllisyystietovarantoon tallennettuja tietoja kolmansien maiden kansalaisten henkilöllisyyden selvittämiseksi.

Henkilötietojen suojan kannalta on olennaista, että arkaluonteisten henkilötietojen käsittely rajoitetaan ainoastaan käsittelytarkoituksen kannalta välttämättömään ja että tuomittujen kolmansien maiden kansalaisia koskevaan tietokannasta saatava tieto on mahdollista rajoittaa vain niihin tietoihin, jotka ovat merkityksellisiä ehdotetun seulonta-asetuksen mukaisten turvallisuustarkastusten kannalta. Näin ollen seulonnan tulisi olla toissijainen ECRIS-TCN:n käyttötarkoitus. Lisäksi valtioneuvosto katsoo, että toteutuvat tiedonsaantioikeudet koskevat vain niitä viranomaisia, joilla on siihen seulonnan aikana tehtävän turvallisuustarkastuksen ja henkilöllisyyden selvittämisen edellyttämä tarve. Seulontaviranomaisista ja niitä koskevasta tiedonsaantioikeudesta olisi säädettävä mahdollisimman tarkkarajaisesti.

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi